

Sygn. akt III PSKP 16/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. D.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Z.

o ustalenie prawa pierwszeństwa powoda do zatrudnienia i do przedstawienia jego kandydatury Ministrowi Sprawiedliwości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 6 maja 2021 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w J.

z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt VII Pa (...),

oddala skargę kasacyjną i odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez pozwanego.

UZASADNIENIE

D. D. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa Sądowi Rejonowemu w Z. domagał się ustalenia prawa pierwszeństwa do zatrudnienia na stanowisku Dyrektora Sądu Rejonowego w Z., a także ustalenia poprzedzającego

to prawo i z nim zintegrowanego prawa pierwszeństwa do przedstawienia jego kandydatury na to stanowisko Ministrowi Sprawiedliwości.

Wyrokiem z dnia 23 marca 2018 r. Sąd Rejonowy w B. oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy w J. oddalił apelację powoda od powyższego wyroku.

W sprawie ustalono, że w dniu 30 października 2014 r. wszczęte zostało postępowanie konkursowe, którego celem miało być wyłonienie kandydata na stanowisko dyrektora Sądu Rejonowego w Z.. Do konkursu przystąpił między innymi D. D.. W dniu 2 marca 2015 r. odbył się trzeci, ostatni etap konkursu. Komisja konkursowa podjęła tego dnia uchwałę w sprawie wyników konkursu na stanowisko dyrektora Sądu Rejonowego w Z., ustaliła oceny końcowe kandydatów i przedstawiła kandydaturę B. B. na stanowisko dyrektora Sądu Rejonowego w Z. z uwagi na uzyskanie przez niego najwyższego wyniku w konkursie. W związku z tym, że Minister Sprawiedliwości nie uwzględnił wniosku prezesa Sądu Rejonowego w Z. o powołanie na stanowisko dyrektora, na podstawie art. 32 § 7 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 2072; dalej jako „u.s.p.”), prezes Sądu w Z. w dniu 19 czerwca 2015 r. ponownie zarządził konkurs na stanowisko dyrektora Sądu.

W dniu 3 listopada 2015 r. D. D. wniósł do Sądu Rejonowego w Z. skargę na uchwałę Komisji Konkursowej w sprawie wyników konkursu w przedmiocie wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Sądu Rejonowego w Z., domagając się uchylenia lub unieważnienia tej uchwały. Skarga ta w dniu 25 listopada 2015 r. została przekazana do rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w W., który wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt. IV SA/Wr (..), uchylił zaskarżoną uchwałę.

Sąd Okręgowy przyjął, że spełnione zostały przesłanki z art. 189 k.p.c. Uznał także za trafne stanowisko Sądu Rejonowego, że powód nie wykazał, aby to jego kandydatura powinna zostać przedstawiona Ministrowi Sprawiedliwości i że to on powinien być zatrudniony na stanowisku dyrektora tego Sądu, gdyż nie spełnił wymagań do zatrudnienia na tym stanowisku, ponieważ nie ukończył konkursu na

pierwszym miejscu. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę ponadto na okoliczność, że powód, składając dokumenty konkursowe, nie złożył orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Sąd Okręgowy odrzucił argument powoda, że jego niepełnosprawność jest widoczna ze względu na zaburzony chód oraz upośledzenie funkcji lewej ręki, stwierdzając, że komisja konkursowa powołana do przeprowadzenia egzaminu nie może się domyslać, czy i jaki stopień niepełnosprawności ma kandydat na dane stanowisko. Sąd Okręgowy uznał za nieuprawnione twierdzenie powoda, że zgodnie z przepisem art. 3b ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 537) posiada pierwszeństwo w zatrudnieniu, ponieważ wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym następuje zatrudnienie jest niższy niż 6%. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na ust. 2 powyższego przepisu, który stanowi, że szczegółowy sposób realizowania zasady o której mowa w ust. 1, określa kierownik urzędu. Uznał zatem, że to do kierownika urzędu należy określenie zasad osiągnięcia zadeklarowanego w tym przepisie wskaźnika i to on jest odpowiedzialny za opracowanie konkretnych instrumentów rekrutacji. Zdaniem Sądu Okręgowego, art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych nie ma przełożenia na sytuację powoda, bowiem nie daje on gwarancji zatrudnienia z tytułu samego posiadania orzeczenia o niepełnosprawności. Pierwszeństwo w zatrudnieniu posiada osoba, która uzyskała najlepszy wynik podczas egzaminu przeprowadzanego przez wybraną w tym celu komisję. Natomiast powód nie zajął pierwszego miejsca w konkursie ani nie załączył do dokumentacji konkursowej orzeczenia o niepełnosprawności.

Skarga kasacyjna, wniesiona przez powoda od powyższego wyroku, oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj.: (-) art. 3b ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, przez niewłaściwe zastosowanie, a także skutek błędnej jego wykładni przez przyjęcie, że przepis ten uzależnia prawo

pierwszeństwa w zatrudnieniu od stopnia niepełnosprawności; (-) art. 3b ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, przez niewłaściwe zastosowanie; (-) art. 32a § 1 pkt 3 u.s.p. w związku z art. 146 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 2325 ze zm.), przez niewłaściwe zastosowanie wskutek wadliwego uznania przez Sąd Okręgowy, że powód nie posiada wiedzy określonej w art. 32a § 1 pkt 3 u.s.p. w sytuacji, gdy Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt IV SA/Wr (...), uchylił główną uchwałę komisji konkursowej z dnia 2 marca 2015 r., której elementem składowym była uchwała, którą komisja stwierdziła, że powód nie posiada wiedzy określonej przez art. 32a § 1 pkt 3 u.s.p. i nie spełnia ustanowionego tym przepisem wymogu kwalifikującego powoda do objęcia stanowiska, którego dotyczył sporny konkurs; (-) art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, przez niewłaściwe zastosowanie w zakresie naruszenia zakazu dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność obywatela; (-) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie prawa do sprawiedliwego sądu; (-) art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie prawa do bezstronnego sądu.

Skarżący zarzucił także naruszenie prawa procesowego, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: (-) art. 213 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie, wskutek zdeprecjonowania powszechnie znanego faktu niepełnosprawności powoda i tym samym faktu bycia przez niego osobą niepełnosprawną; (-) art. 228 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie wskutek uznania przez Sąd Okręgowy potrzeby wykazywania powszechnie znanego faktu niepełnosprawności powoda i tym samym faktu bycia przez niego osobą niepełnosprawną; (-) art. 233 §1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wskutek błędnej wykładni przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w efekcie ograniczenia rozumienia zawartego w tym przepisie pojęcia materiału sprawy tylko do materiału dowodowego; (-) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także art. 382 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie - przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. – między innymi „wskutek niepodjęcia przez

orzekający Sąd - w odniesieniu do sytuacji powoda - rozważenia całości materiału sprawy, a w tym zwłaszcza uchylenie się Sądu od rozważenia istotnej kwestii dotyczącej tego, że w świetle przepisów normujących postępowanie konkursowe na stanowisko dyrektora albo zastępcy dyrektora sądu - ukończenie konkursu przez uczestnika oznacza posiadanie przez niego wiedzy kwalifikującej do objęcia stanowiska, którego konkurs dotyczy”; art. 321 § 1 k.p.c. *a contrario* w związku z art. 386 § 4 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie, „wskutek pominięcia przez Sąd Okręgowy faktu wyrokowania Sądu Rejonowego, na płaszczyźnie zapozorowania (markowania) przeprowadzenia merytorycznego rozpatrzenia sprawy i nieuwzględnienia faktu uchylenia się przez Sąd I instancji od rozpatrzenia istotnej kwestii dotyczącej tego, że w świetle przepisów normujących postępowanie konkursowe na stanowisko dyrektora albo zastępcy dyrektora sądu - ukończenie konkursu przez uczestnika oznacza posiadanie przez niego wiedzy kwalifikującej do objęcia stanowiska, którego konkurs dotyczy”, co stanowiło nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji i kwalifikowało wyrok tego Sądu, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., do uchylenia i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania; (-) art. 321 § 1 k.p.c. *a contrario* w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie, „wskutek wyrokowania, także przez Sąd Okręgowy - w ślad za Sądem Rejonowym - na płaszczyźnie pozorowania (markowania) przeprowadzenia merytorycznego rozpatrzenia sprawy, a także, uchylenia się również przez Sąd II instancji od rozpatrzenia istotnej kwestii dotyczącej tego, że w świetle przepisów normujących postępowanie konkursowe na stanowisko dyrektora albo zastępcy dyrektora sądu - ukończenie konkursu przez uczestnika oznacza posiadanie przez niego wiedzy kwalifikującej do objęcia stanowiska, którego konkurs dotyczy”, co stanowi nierozpoznanie istoty sprawy także przez Sąd Okręgowy; (-) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c., „wskutek zaaprobowania przez Sąd II instancji, niewyjaśnionych i przez to niezrozumiałych twierdzeń Sądu Rejonowego o - nieoznaczonych (niesprecyzowanych) przez ten Sąd - organach administracji publicznej i sądach

administracyjnych oraz o jakichś rozstrzygnięciach tych organów i sądów - także w aspekcie niedeprecjonowania znaczenia i niemodyfikowania rozstrzygnięć sądów administracyjnych”, co stanowiło naruszenie przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c. i zarazem wskazywało na uniknięcie przez ten Sąd rozpoznania istoty sprawy, co z kolei kwalifikowało wyrok tego Sądu, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., do uchylenia i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania; (-) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie, „wskutek przyjęcia przez Sąd II instancji za własne, niewyjaśnionych i przez to niezrozumiałych twierdzeń Sądu Rejonowego o - nieoznaczonych (niesprecyzowanych) przez ten Sąd - organach administracji publicznej i o sądach administracyjnych oraz o jakichś rozstrzygnięciach tych organów i sądów - także w aspekcie niedeprecjonowania znaczenia i niemodyfikowania rozstrzygnięć sądów administracyjnych”; (-) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 1 pkt 2 i pkt 3 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie, „wskutek przekroczenia przez Sąd Odwoławczy granic apelacji w wyniku dokonywania rozważań dotyczących zarzutu niezawartego w skardze apelacyjnej (zarzut naruszenia art. 3b ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych), który to zarzut Sąd Okręgowy przyjął samodzielnie do swoich rozważań, a następnie rozważał go z zamiarem oddalenia apelacji” (-) art. 385 k.p.c. *a contrario*, przez niewłaściwe zastosowanie wskutek oddalenia uzasadnionej apelacji; (-) nieważność postępowania pierwszoinstancyjnego (art. 379 pkt 5 k.p.c.) oraz nieważność postępowania apelacyjnego (art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku „z art. 398²¹ k.p.c.”).

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł „o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w J. w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego za pierwszą i drugą instancję oraz za niniejsze postępowanie kasacyjne”.

Pozwany, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnicze znaczenie w ocenie zasadności postawionych zarzutów skargi kasacyjnej ma założenie, że w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych, zgodnie z którym, jeżeli w urzędzie wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym następuje zatrudnienie, jest niższy niż 6%, pierwszeństwo w zatrudnieniu przysługuje osobie niepełnosprawnej, o ile spełnia wymagania na dane stanowisko (ust. 1); szczegółowy sposób realizowania zasady, o której mowa w ust. 1, określa kierownik urzędu (ust. 2). Założenie to jest błędne, a brak możliwości zastosowania tego przepisu w niniejszej sprawie wynika z art. 32d § 2 u.s.p., który stanowi: „Do dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu stosuje się odpowiednio przepisy art. 6-7, art. 9-11 oraz art. 14a-18 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz.U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, z późn. zm.). Do ustalania uprawnień do dodatku za wieloletnią pracę i nagrody jubileuszowej stosuje się zasady określone w przepisach wydanych na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury.” Sąd Najwyższy podziela w tym względzie stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego przedstawione w wyroku z dnia 17 września 2019 r., I OSK 2754/17 (LEX nr 2731436) - *nota bene* uwzględniającego skargę kasacyjną prezesa Sądu Rejonowego w Z. i uchylającego wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt. IV SA/Wr (...) oraz oddalającego skargę powoda na uchwałę Komisji Konkursowej Sądu Rejonowego w Z. w przedmiocie wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Sądu Rejonowego w Z. w całości. Trafne jest bowiem spostrzeżenie, że art. 32d § 2 u.s.p. odwołuje się do materii nieuregulowanej w zakresie praw i obowiązków powołanego dyrektora sądu, który objął stanowisko, nie zaś kandydata na stanowisko dyrektora sądu, o czym świadczy jego brzmienie oraz wynik wykładni systemowej. Przepis ten kieruje kaskadowe odesłanie do przepisów ustawy o pracownikach urzędów państwowych określających prawa i obowiązki tych pracowników, a nie nabór na stanowiska w urzędach państwowych, dlatego że ta materia (materia naboru na

stanowisko dyrektora sądu) uregulowana jest w powołanych niżej przepisach u.s.p. i przepisach wykonawczych w sposób kompletny.

Przepis art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych został wprowadzony do ustawy o pracownikach urzędów państwowych ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych ustaw (Dz. U. Nr 201, poz. 1183; dalej jako „ustawa zmieniająca”). Powołana nowelizacja dokonała kompleksowych zmian w pragmatykach służbowych, objęła więc nie tylko ustawę o pracownikach urzędów państwowych, ale i ustawę o służbie cywilnej oraz ustawę o pracownikach samorządowych, i wprowadziła preferencje w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych na stanowiskach w administracji publicznej.

Należy zauważyć istotną różnicę we wprowadzanych ustawą zmieniającą nowelizacjach. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 265 ze zm.) oraz w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1282) zasada pierwszeństwa zatrudnienia osoby niepełnosprawnej znalazła swoje odzwierciedlenie w procedurze naboru w drodze konkursu na stanowiska w służbie cywilnej i w wyższej służbie cywilnej (art. 29a i art. 57 ustawy o służbie cywilnej) oraz na wolne stanowisko urzędnicze (art. 13a ustawy o pracownikach samorządowych) i wyrażała się tym, że komisja konkursowa wylaniała więcej niż jednego kandydata na dane stanowisko „spełniającego wymagania niezbędne oraz w największym stopniu spełniającego wymagania dodatkowe”. Oznaczało to, że komisja wylaniała pięciu (art. 29a ustawy o służbie cywilnej i art. 13a ustawy o pracownikach samorządowych) lub dwóch (art. 57 ustawy o służbie cywilnej) kandydatów na dane stanowisko, spośród których pierwszeństwo w zatrudnieniu miała osoba niepełnosprawna. Natomiast nowelizacja dokonana w ustawie o pracownikach urzędów państwowych ograniczyła się jedynie do wprowadzenia ogólnej formuły pierwszeństwa w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, pod warunkiem, że posiadają wymagane kwalifikacje na danym stanowisku, przekazując kompetencje do ustalenia szczegółowego sposobu realizowania tej zasady kierownikowi urzędu. Można zatem uznać, że w pierwszym z wymienionych przypadków to ustawodawca określił sposób realizacji zasady pierwszeństwa w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w drugim zaś pozostawił to pracodawcy, a

stało się to dlatego, że procedura naboru na stanowiska na podstawie przepisów ustawy o służbie cywilnej oraz ustawy o pracownikach samorządowych ma charakter sformalizowanego (ustawowo) konkursu, czego nie ma w przypadku ustawy o pracownikach urzędów państwowych.

Również przepisy u.s.p. zawierały do 3 maja 2017 r. sformalizowaną procedurę otwartego i konkurencyjnego naboru określoną w art. 32a u.s.p. oraz w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie konkursu na stanowisko dyrektora sądu albo zastępcy dyrektora sądu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1418). W myśl art. 32a § 2 u.s.p., kandydaci na stanowisko dyrektora wyłaniani są w drodze konkursu. Z kolei, stosownie do art. 32 § 2 u.s.p., prezes danego sądu przedstawia Ministrowi Sprawiedliwości kandydata do objęcia stanowiska, który został wyłoniony w drodze konkursu na pierwszym miejscu według kolejności. Z brzmienia tych przepisów wynika, że stanowisko dyrektora sądu mógł objąć (na mocy powołania) ten kandydat, który wygrał konkurs, czyli został najwyżej oceniony przez komisję konkursową, o czym stanowił art. 32a § 10 pkt 1 u.s.p. (po przeprowadzeniu konkursu komisja konkursowa ustala wynik konkursu, wskazując kolejność kandydatów albo podając przyczyny nierozstrzygnięcia konkursu). Z założenia zatem przepisy te, także po wejściu w życie ustawy zmieniającej, opierają się (nadal) na metodzie selekcji, zmierzającej do wyłonienia (jednej) osoby mającej najlepsze kwalifikacje i predyspozycje do zajmowania kierowniczego stanowiska – stanowiska dyrektora sądu. Skoro ustawodawca w jednym akcie prawnym z jednej strony dostrzegł, że wprowadzenie zasady pierwszeństwa zatrudniania osób niepełnoprawnych na stanowiskach obsadzanych w ramach konkursu wymaga ingerencji w procedurę konkursową, a z drugiej strony nie dokonał stosownej zmiany tej procedury w przepisach u.s.p., to uprawniony jest wniosek, że jego wolą nie było wprowadzenie tej zasady przy obsadzaniu stanowiska dyrektora sądu. Oznacza to brak możliwości stosowania art. 3b ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych w procedurze obsadzania stanowiska dyrektora sądu, gdyż jest on całkowicie sprzeczny z brzmieniem przepisów regulujących nabór na to stanowisko.

W związku powyższym nie ma usprawiedliwionej podstawy zarzut naruszenia art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Przepis ten nie

ma zastosowania w sprawie i dlatego nie zmienia zasady, że prawo do objęcia stanowiska dyrektora sądu, przysługuje uczestnikowi, który wygrał konkurs.

Przedstawione wyżej rozważania oznaczają także bezzasadność pozostałych podstaw kasacyjnych dotyczących naruszenia prawa materialnego, których podłożem jest nietrafne stanowisko o zastosowaniu art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych przy naborze na stanowisko dyrektora sądu.

Należy też podkreślić, że zgodność regulacji (przepisów u.s.p.) związanych z konkursem na stanowisko dyrektora sądu ze standardami konstytucyjnymi uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę nadzwyczajną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Jest więc związany granicami skargi, wyznaczonymi jej podstawami, co oznacza, że nie może uwzględnić naruszenia żadnych innych przepisów niż te wskazane przez skarżącego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, naruszenie jakiego przepisu zarzuca skarżący. Nie może także zastąpić skarżącego w wyborze podstawy skargi, jak również w przytoczeniu przepisów, które mogłyby być naruszone przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia. Zatem Sąd Najwyższy może skargę kasacyjną rozpoznawać tylko w ramach tej podstawy, na której ją oparto, odnosząc się jedynie do przepisów, których naruszenie zarzucono.

Skarżący w podstawach kasacyjnych zarzucił naruszenie art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, nie wiążąc go z regulacjami prawnymi dotyczącymi procedury konkursowej określonej w art. 32a § 2 u.s.p. i art. 32a § 10 pkt 1 u.s.p., niezawierającymi - w odróżnieniu do pragmatyk służbowych objętych ustawą zmieniającą - mechanizmu wyrównywania szans osób niepełnosprawnych. Tymczasem zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego, zasada równości i niedyskryminacji (art. 32 Konstytucji RP) nie jest bezpośrednim źródłem konstytucyjnych praw podmiotowych. Może ona natomiast stanowić wzorzec kontroli, ale konieczne jest wskazanie innego prawa lub wolności konstytucyjnych, w związku z którymi zasada ta została naruszona. Przepis ten nie określa w sposób samodzielny treści obowiązku ciążącego na organach władzy publicznej i nie może stanowić samodzielnej podstawy do żądania konkretnego

działania lub zaniechania ze strony tych organów na rzecz jednostki. Obowiązek równego traktowania zostaje skonkretyzowany dopiero w kontekście konkretnej regulacji „podkonstytucyjnej”, przyznającej podmiotom prawa określone uprawnienia lub nakładającej określone obowiązki. Jednostka może sprecyzować żądania konkretnych działań lub zaniechań mających na celu zapewnienie równego traktowania na tle regulacji prawnej przyznającej podmiotom prawa określone uprawnienia lub nakładającej określone obowiązki. Zasada równości w rozumieniu konstytucyjnym nie ma charakteru abstrakcyjnego i absolutnego; zgodnie z powszechnie przyjętym założeniem nie oznacza identyczności (tożsamości) praw wszystkich podmiotów. Równość (prawo do równego traktowania) funkcjonuje zawsze w pewnym kontekście sytuacyjnym, odniesiona musi być do zakazów lub nakazów albo nadania uprawnień określonym podmiotom (grupom podmiotów) w porównaniu ze statusem innych podmiotów (grup). W postanowieniu pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2001 r., SK 10/01 (OTK-A 2001 nr 7, poz. 225) Trybunał, uznając prawo do równego traktowania za konstytucyjne prawo jednostki, podkreślił, że ma ono charakter niejako prawa „drugiego stopnia” („meta prawa”), tzn. przysługuje ono w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej, a nie w oderwaniu od nich - niejako „samoistnie” (por. np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 stycznia 2004 r., SK 10/03, OTK-A 2004 nr 1, poz. 2; z dnia 17 grudnia 2013 r., OTK-A 2013 nr 9, poz. 138; z dnia 24 lutego 1999 r., SK 4/98, OTK-A 1999, poz. 24 nr 2; z dnia 17 stycznia 2001 r., K 5/00, OTK-A 2001 nr 1, poz. 2; z dnia 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK-A 2001 nr 7, poz. 225; z dnia 28 maja 2002 r., P 10/01, OTK-A 2002 nr 3, poz. 35; z dnia 23 listopada 2004 r., P 15/03, OTK-A 2004 nr 10, poz. 108 oraz z dnia 11 września 2007 r., P 11/07, OTK-A 2007 nr 8, poz. 97 oraz postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 26 czerwca 2002 r., SK 1/02, OTK-A 2002 nr 4, poz. 53).

Przechodząc do zarzutów naruszenia przepisów postępowania - w odniesieniu do grupy zarzutów koncentrujących się wokół nierozpoznania istoty sprawy - zauważyć należy, że w judykaturze pojęcie to interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na

zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750; z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; z dnia 9 listopada 2012 r., LEX nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, LEX nr 1284698 oraz wyroki tego Sądu z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 2). Przykładami nierozpoznania istoty sprawy jest oddalenie powództwa przez sąd pierwszej instancji z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej strony albo w wyniku stwierdzenia wygaśnięcia lub przedawnienia roszczenia bez przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego - w wypadku, kiedy sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska o wystąpieniu tych podstaw oddalenia żądań (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, przywołany wyżej oraz z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513). Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy lub zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie; nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda.

Nie stanowi natomiast nierozpoznania istoty sprawy niewzięcie pod rozagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpatrzenia sprawy lub nierozważenie wszystkich okoliczności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 330/10, LEX nr 885041) bądź wszystkich wchodzących w grę podstaw odpowiedzialności pozwanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2003 r., II CK 293/02, LexPolonica nr 405129).

Nie mógł zatem Sąd drugiej instancji (ani Sąd pierwszej instancji) naruszyć wskazywanych przez skarżącego przepisów przez: „odstąpienie przez sąd od dokonania rzetelnego i sumiennego przewodu dowodowego, możliwego do

przeprowadzenia w oparciu o podstawową lub powszechnie znaną wiedzę odpowiadającą merytorycznie zgromadzonym dowodom” czy też nieuwzględnienie, że „w świetle przepisów normujących postępowanie konkursowe na stanowisko dyrektora albo zastępcy dyrektora sądu - ukończenie konkursu przez uczestnika oznacza posiadanie przez niego wiedzy kwalifikującej do objęcia stanowiska, którego konkurs dotyczy”.

W konsekwencji upada zarzut nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), który skarżący wiąże z nierozpoznanie istoty sprawy.

Należy też podkreślić, że, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Zatem zarzucane uchybienie musi być tej rangi, że jego następstwa wpłynęły na treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Zatem powołane w niniejszej sprawie zarzuty procesowe nie mogą odnieść zamierzonego skutku, gdyż nawet niewadliwe postępowanie nie mogłoby prowadzić do uwzględnienia zasady pierwszeństwa w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych wywodzonej z art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych), stanowiącego kluczową podstawę zgłoszonego roszczenia. Innymi słowy, wskazywane przez skarżącego naruszenia przepisów postępowania nie mają żadnego wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, skoro jego roszczenie jest pozbawione podstawy prawnej wobec niemożności odpowiedniego zastosowania art. 3b ustawy o pracownikach urzędów państwowych.

Dodać też można, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliło się stanowisko, że uzasadnienie wyroku, które wyjaśnia przyczyny, z powodu których orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. (a w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji - art. 328 § 2

k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia wyroku uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, a także w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997 r., I CKN 312/97; z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 83; z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; z dnia 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP 2003 nr 15, poz. 352; z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00; z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 656/01 i z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 121/02, niepublikowane; z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420; z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 2009730; a także postanowienia z dnia 20 lutego 2003 r., II CKN 1138/00, LEX nr 78271 oraz z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN 1368/00, LEX nr 54382). Taka sytuacja nie zachodzi w niniejszej sprawie, bowiem zaskarżone wyjaśnienia w dostateczny sposób motywy rozstrzygnięcia i dlatego poddaje się kontroli kasacyjnej.

Z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 55) wynika, że rozpoznawczy charakter apelacji pełnej znajduje umocowanie przede wszystkim w art. 378 § 1 k.p.c., wyraźnie stwierdzającym, że sąd drugiej instancji „rozpoznaje sprawę”, a nie sam środek odwoławczy, co ma miejsce np. w wypadku skargi kasacyjnej (por. np. 398¹³ § 1 k.p.c.). W każdej więc sytuacji podłożem wyroku sądu apelacyjnego - podobnie jak sądu pierwszej instancji - są dokonane ustalenia faktyczne. Dokonanie przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych umożliwia temu sądowi - stając się zarazem jego obowiązkiem - ustalenie podstawy prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjął, że stosowanie prawa materialnego przez sąd drugiej instancji w ogóle nie może być wiązane z zakresem zarzutów apelacyjnych; ich rola sprowadza się tylko do uwypuklenia istotnych, zdaniem skarżącego, problemów prawnych, do przekonania sądu drugiej instancji co do ich oceny oraz „ułatwienia” kontroli instancyjnej; sąd drugiej instancji musi samodzielnie dokonać jurydycznej oceny dochodzonego żądania i skonfrontowania

jej z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami; zarzuty mają charakter pomocniczy i nie ograniczają swobody sądu; a zatem przez „granice apelacji” - to nie tylko treść zarzutów i wniosków oraz granice zaskarżenia, czy ogólniej - jeden z elementów zakresu rozpoznania sprawy przez sąd w postępowaniu apelacyjnym, lecz granice kognicji tego sądu. W granicach tych mieści się zatem także rozważenie wszystkich prawnomaterialnych aspektów sprawy, niezależnie od przedstawionych zarzutów.

W związku z tym nie jest uzasadniony zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. przez przekroczenie przez Sąd odwoławczy granic apelacji w wyniku oceny zgłoszonego roszczenia na podstawie art. 3b ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych (który nie był powołany w apelacji).

Z kolei art. 385 k.p.c. zawiera normę kompetencyjną. Wskazuje, że sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna. O tym, czy apelacja jest uzasadniona decydują inne przepisy. W związku z tym art. 385 k.p.c. może zostać naruszony tylko wówczas, gdy sąd oddala apelację mimo uznania, że jest ona uzasadniona. Sytuacja tego rodzaju w sprawie nie miała miejsca, zatem powołanie się na tę podstawę prawną jest chybione.

Ponadto należy przypomnieć, że wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c., a taki przepis powołał skarżący w podstawach kasacyjnych. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10,

LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 102 k.p.c., jak w sentencji.